

MAYMUN CHECHAGI

Latipova Madina Maratovna

Zangiota Abu Ali ibn Sino nomidagi

Jamoat Salomatligi texnikumi bosh o'qituvchisi

Pediatriya. Tel: 974544041

Annotatsiya: Ushbu maqola hozirgi kunda butun dunyo bo'yicha insoniyatga hatar solib kelayotgan dunyo bo'yicha keng tarqalish holatida bo'lgan davlatlarni chegaralarda sanitariya holatini kuchaytirishga sabab bo'lgan maymun chechagi virusi qanday kasallik ekanligi uning tarixi yuqish yo'llari chin chekakdan farqli va o'xshashlik jihatlari yoritib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Poksviruslar, Maymun chechag virusi, chin chechak virusi, virusologik, virusoskopiya, pashen tanachalari, orhtopoxvirus, psevdoshechsk viruslari.

Maymun chechagi - bu kasal hayvonlardan, ko'pincha kemiruvchilardan odamlarga yuqadigan virus tufayli paydo bo'lgan yuqumli kasallik. Virus odamlar orasida tarqalishi mumkin, ammo odamdan odamga yuqishning o'zi keng tarqalgan epidemiyaga olib kelishi mumkin emas. Maymunchechakning klinik belgilari o'tmishda chechak bilan kuzatilganlarga o'xshaydi, ammo unchalik jiddiy emas. 1980 yilda chechak butun dunyo bo'ylab yo'q qilingan deb e'lon qilindi; ammo, maymunchechak hali ham vaqti-vaqti bilan markaziy va g'arbiy Afrikaning ba'zi mamlakatlarida, tropik tropik o'rmon hududlarida topilgan. Odatda, maymunchechak kasalligining o'lim darajasi 1 dan 10% gacha, ammo to'g'ri klinik yordam bilan bemorlarning ko'pchiligi tuzalib ketadi. Ushbu kurs maymunchechak haqida umumiy ma'lumot beradi va maymunchechakning oldini olish va nazorat qilish uchun mas'ul bo'lgan tibbiyot xodimlari uchun mo'ljallangan.

Chinchechak kasalligi o'ta xavfli yuqumli kasalliklar guruhiga kiradi. Chinchechak virusi tovuq embrionida yaxshi ko'payib, 48-72 soatdan so'ng xorion-allantoist qobig'ida mayda oqimtir va sog'lom qobiqdan yaqqol ajralib turuvchi jarohatlar hosil qiladi. Bundan tashqari, virus birlamchi odam, maymun, qo'y va boshqa hayvonlar undiriluvchi hujayra kulturalarida yaxshi ko'payadi. Virusning HPT natijasida hujayra yumaloqlashadi va kattalashadi, keyinchalik kultura shisha yuzasidan ajraladi. Vaksina qo'llanilgunga qadar avvallari chinchechak kasalligi bir yilda 1,5 mln. kishining o'limiga sabab bo'lgan. 1974-yilda Hindistonda 31262 ta kasallik qayd qilingan. Oxirgi marotaba kasallik 1977-yilda Somalida topilgan va bir necha yildan keyin 1980-yillarda Butun dunyo sog'liqni saqlash tashkiloti yer yuzida

chinchechak kasalligi tugatilganligini e'lon qildi. Hozirgi kungacha chinchechak kasalligi qayd qilingani yo'q edi.

Maymunlardagi chinchechak virusi. Bu virus biologik va antigenlik xususiyatlariga ko'ra odamlardagi chinchechak virusiga o'xshash. Ular, asosan, maymunlarda, ahyonda odamlarda kasallik qo'zg'atadi. Kasallik havo-tomchi yo'li bilan nafaqat maymunlardan, balki odamlardan ham yuqadi. Bu virus chinchechak virusidan yuqori haroratga chidamsizligi, sichqon va quyonlarga patogenligi, Moantigeni borligi bilan farq qiladi. Virus odamlarda chinchechakning yengil shakli ko'rinishida kechadi, ammo bu virusning odamlarga nisbatan o'ta patogen tipi paydo bo'lishi mumkin, degan taxminlar mavjud edi hozirgi kunda esa shu taxminning guvohi bo'lib turibmiz.

Asosiy Faktlar

- Maymun chechagi - Ortopoxvirus jinsiga mansub maymunchechak virusi keltirib chiqaradigan virusli kasallik. Virusning ikkita alohida toifasi mavjud: I sinf (Ia va Ib subkladiyalari bilan) va II sinf (IIa va IIb subkladalari bilan). 2022-2023 yillarda Maymunchechakning global tarqalishiga IIb shtammi sabab bo'lgan. Maymun chechagi hanuzgacha tahdid bo'lib qolmoqda va Kongo Demokratik Respublikasi va boshqa mamlakatlarda Ia va Ib viruslari sabab bo'lgan holatlarning ko'payishi tashvishga sabab bo'lmoqda.

- Maymun chechakka qarshi emlashlar mavjud. Emlash boshqa sog'liqni saqlash tadbirlari bilan bir qatorda ko'rib chiqilishi kerak.

- Maymun chechakning tipik belgilari teri toshmasi yoki shilliq qavatning shikastlanishi bo'lib, ular 2-4 hafta davom etishi mumkin va isitma, bosh og'rig'i, mushak og'rig'i, bel og'rig'i, zaiflik va shishgan limfa tugunlari bilan birga keladi.

- Odamlar maymunchechak bilan kasallangan odam, ifloslangan narsalar yoki kasal hayvonlar bilan jismoniy aloqa qilish orqali yuqishi mumkin. Homiladorlik davrida virus homilaga yoki yangi tug'ilgan chaqaloqqa tug'ilish paytida yoki undan keyin yuqishi mumkin.

- Maymun chechagi og'riq va isitma kabi simptomlarni qo'llab-quvvatlagan holda davolanadi, oziqlanish, hidratsiya, terini parvarish qilish, ikkilamchi infeksiyalarning oldini olish va agar mavjud bo'lsa, birgalikda infeksiyalarni, shu jumladan OIVni davolashga alohida e'tibor beriladi.

Maymun chechakning belgilari va alomatlari odatda bir hafta ichida paydo bo'ladi, lekin u ta'sir qilishdan 1-21 kun o'tgach boshlanishi mumkin. Semptomlar odatda 2-4 hafta davom etadi, ammo immuniteti zaif odamlarda uzoqroq davom etishi mumkin.

Maymunchechakning tipik belgilari:

- toshma,
- isitma,

- tomoq og'rig'i,
- bosh og'rig'i,
- mushak og'rig'i,
- bel og'rig'i,
- umumiy zaiflik,
- kattalashgan limfa tugunlari.

Ba'zi odamlar uchun maymunchechakning birinchi alomati toshma bo'lsa, boshqalar uchun birinchi alomat isitma, mushak og'rig'i yoki tomoq og'rig'i bo'lishi mumkin. Maymun chechak toshmasi ko'pincha yuzdan boshlanadi va butun tanaga, shu jumladan qo'llarning kaftlari va oyoq tagiga tarqaladi. Shuningdek, u jinsiy a'zolar kabi aloqa qilingan tananing boshqa qismlarida ham paydo bo'lishi mumkin. Toshma suyuqlik bilan to'ldirilgan pufakchalarga aylanadigan tekis yaralar sifatida boshlanadi va qichishish yoki og'riqli bo'lishi mumkin. Toshma tuzalib ketganda, jarohatlar quriydi va qobiqqa aylanadi, keyinchalik u tushadi.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:

1. Mikrobiologiya Immunologiya Virusologiya. I.Muhamedov
2. Mikrobiologiyadan laboratoriya mashg'ulotlari qo'llanmasi. SH.R. Aliyev
3. Таксономия вирусов: классификация и номенклатура вирусов. Доклад Международного комитета по таксономии вирусов / Ред. А. М. К. Кинг, М. Дж. Адамс, Э. Б. Карстенс, Э. Дж. Лефковиц. - Elsevier/Academic Press, 2012. - С. 300-301.
4. Львов Д.К. Экология вирусов. В: Львов Д.К., ред. Руководство по вирусологии. Вирусы и вирусные инфекции человека и животных. М.: 1[^]; 2013: 66-86.